

Danniyεeri **Di mpátiri náá ntì**

Danniyεeri kó dipátiri ti náá mbè do pĩmmúmè mme Sifube kékònnè Babidɔnni kédòò tidaatì kè bedapàmbè bènàà nkòké be miεke, kè de kó bedapàmbè ríbo ibotí ì tũ nyebòkè i cuokè, ke tú tidaatì kè i kóo kpààti ndó ké bè dòònè muwērímú kè bèe tũnne o kó kuce. Kè Danniyεeri nè o népobè betāāti kè bembεε yete kébenke bè tumè Kuyie nkòbe ke tũ nKuyie nnè meyèmmè memàà bá kè dè tu mukũũ mmu bèe kúnè Kuyie nkó diyètìrì.

Danniyεeri nè o népobè betāāti be kó mebenkùmè meè do te kè bekpààtibè nè bekpèribè kè bèe banté Kuyie nkuù kpeñnìmè.

De kó difōnkúò kè Kuyie mbenke mebenkùmè mènàà Danniyεeri. De kó mebenkùmè menàà ti náá nyibotí tɛi do bakémè mme Sifube nè Kuyie mbè deetémè ke bè tēñné be εi, de kó mebenkùmè ti náámmu Yesu wētínímè.

Danniyεeri kó dipátiri dònne Mudáammu kó dipátiri ndi dìi tu Metaummè Pàmmè kperi sɔnni. De kó yepáte yedé teénnè Kuyie ntũmbè mbe. Kè bè bo nwéèrì ke baà Yesu bo wēténímè kè dè dó de ndòmmè.

Di mpátiri náàntì dúo ke dòmmè

1. Danniyεeri do bomè Babidɔnni kó tekpààtìc̣f̣ètè
1
2. Nebukannesaa dúo ke yàmè tidɔuñti
sitenkaanì 2

3. Kuyie ndeetɛmɛ Ebedeebe kó bedapàmbè betããti 3
4. Kuyie nkékùnnemɛ Nebukannesaa 4
5. Danniyɛeri kó tináaŋti bekrààtibè Baditasaa nè Dariyuusi be kó dimònni 5-6
6. Danniyɛeri yàmè mebenkumɛ iwũɔ inàà 7
7. Danniyɛeri yàmè mebenkumɛ kè Kerɛkibe pònte Pedesiibe nè bè sãũmɛ Kuyie ncĩètè 8
8. Danniyɛeri bántèmɛ Kuyie 9
9. Danniyɛeri yàmè tidòuŋti sɔnti 10-12

Danniyɛeri nè o népobè bè bomɛ Babidɔnni

¹ Sudaa kóo krààti Sosakimmu kràti benni tããnni kè Babidɔnni kóo krààti Nebukannesaa do Sedisadɛmmu mudò.

² Kè Kuyie nduó nkòo na Sosakimmu, ké bè pĩm̀m̀ú kètúóté nè tikòuténentì matì Kuyie ncĩètè miɛke kékònnè Babidɔnni, ké tì tanné tɛbòocĩètè o bókè bo kùù dieku miɛke.

³ Kè Nebukannesaa náké Asepnaasi wèè baké bè fòmmu bè kè bè pĩ ntekrààticĩètè miɛke mutòmmú ke dò wèè wénté Isidayɛeribe miɛke, kètãáté bedapàmbè bèè yènni bekrààtibè cẽi yoo benitidiɛbè kpesi miɛke,

⁴ ke í m̀ake kuyènkù, ke wenni ke kpeñni, ke yé meciì mmemou ke nò nke beí demou, kè bèe bè benke muwããmù nè Babidɔnni kó tináaŋti, kè bèe pĩ nhokrààti cĩètè miɛke mutòmmú.

⁵ Kòo krààti dò bè mbè duò nyewe yemou mudii wenwe okrààti ò yo mmù, nè menàà nhò yò mmè,

ké mbè duò nyitié nyɛbie nyètããti miɛke, kè bè né na kéta o tãmmú miɛke.

⁶ Bè tããté bèè dapàmbè kè Sudaá botí kɔbe mbo be miɛke bènàà: Danniyɛeri nè Ananniya nè Mikayɛeri nè Asadia.

⁷ Wèè baké bè fõmmu bè kè bè pĩ ntekpààticĩètè miɛke mutõmmú kòo bè keuté yeyètè teyè, ke yú Danniyɛeri ke dò Betisasaa ke yú Ananniya ke dò Sadidaki, ke yú Mikayɛeri ke dò Mesaki, ke yú Asadia ke dò Abɛedi-Nɛkoo.

⁸ Kè Danniyɛeri tããté ke í ndó késĩnkũnne omáà nè okpààti yo mmùù dii nè ò yẽ mmèè naà. Kòo náké wèè baké bè fõmmu bè kè bè pĩ ntekpààticĩètè miɛke mutõmmú ke dò ò báá ò dònè muwɛrímú kòo di okpààti yo mmùù dii késĩnkũnne omáà.

⁹ Kè Kuyie nkááké wèè baké bè fõmmu bè kè pĩ ntekpààticĩètè miɛke mutõmmú o yèmmè kòo yie nDanniyɛeri ò nàké ti.

¹⁰ Ke né náké Danniyɛeri ke dò: Okpààti mómumu nweè n nàké di dò nkényo ntii diiti kòò ś ndi kònti í dònne bedapàmbè tɔbè di yàà bo n fíté koò n kuɔ.

¹¹⁻¹² Kè Danniyɛerii náké wèè baké bè fõmmu bè kè bè pĩ ntekpààticĩètè miɛke mutõmmú ò tããté wè kòò bo mbè duò ntidiiti ke dò: N da báammu a ti yááké, mí nnè n népobè Ananniya nè Mikayɛeri nè Asadia kè bè nti duò ntikũnfãàti kè ti yo nke nti duò mmenébuo nkè ti yõ nkè dè mmɔke yewe tepíítè.

¹³ Kàa nti wéí tínti nè bedapàmbè tɔbè bèè yo nhokpààti kó mudii, de mònni kàa yà kè dè dõmmè, kàa né bo dòmè á mè dò.

¹⁴ Kè de kóo nìti yie nde kó tináànti kè bè yááké ke dò yewe tepíítè.

15 De kó yewe kó mepeētímè miεke, kè bè nsó mbe ìikè piéké ke pēētè bedapàmbè tǎbè bèè yo nhokpààti yo mmùù dii bemou.

16 Memème kòo sǎoté ké mbè duò ntikũnfààti mǎà ke bè mennínè okpààti kó mudii nè o naà.

17 Kè Kuyie nduó nde kó bedapàmbè benàà mecii mmediè nkè be nyé yepáte kè be yèmmè ñfòù, kè Danniyeri nno nke beí ntiduuntì nè mebenkùmè memou botí.

18 Kè dèe tuǎke okpààti Nebukannesaa do yè nhò dó ké bè wènní dii mǎnni kè wèè baké bè fǝmmu bè kè pī ntekpààticǝtè miεke mutǝmmú kòo bè kǝtenko.

19 Kòo kpààti bè nǎkénè bemou, òmǎù í mmànnè mecii nDanniyeri nè Annaniya nè Mikayeri nè Asadia. Memème kòo bè tǎoté o tǝmmú.

20 Kòo mbè nǎànnè bá kòò dó wèè bè beké tii ñnkè tii tu meyèmmè nè mecii nkpeti, be kó metènnímè nweni kèpēētè kuce tepíítè o eì kó bepǎābè nè o kó benitinǎmbè kǝme.

21 Kè Danniyeri mpī nhokpààti tǝmmú kètuǎkenè Siduusi naá ndii mǎnni okpààti diewè.

2

Nebukannesaa duómè tiduuntì kèyà tetenkaanitè

1 Nebukannesaa kpàti benni dèrì miεke, kòo dǎù ntiduuntì matì kè dèe ò di mediè mbá ò í nna ke duó.

2 Kòo duó nkè bèe tíí nho eì kó beyuwúòmbè bemou nè betetiebe nè bepǎābè kè bè bo ò nǎké o duuntì tu mù. Bè tǎòkoo dii mǎnni o borè kòo bè nǎké ke dò:

3 N dǎù ntiduuntì matì nti kè dè n di mediè nkè n dó di ti nni nnáké.

4 Kè bèe ò nàké nẹ Aramu eì kọbe kó tináàntì ke dò: Okpààtì ríbo sáá! A ti nàké a dọ̀ùntì, ti yóó da nàkému tì tu mù.

5 Kòo bè tẹ̀ńńé ke dò: Kè di í n nàké n dọ̀ùntì nẹ̀ tì tu mù n yóó di kékému kè di cẹ̀ĩ naá ntidobontì. N ti ntããté.

6 Kè di me ntì nni nnàké n di pãmmú yepãrè di eyè ke di déúkùnné. N nàkénè n dọ̀ùntì nẹ̀ tì benkú mù.

7 Kè benitinòmbèe yíe kénáké okpààtì ke dò: Okpààtì ti nàké a dọ̀ùntì, ti yóó da nàkému tì tu mù.

8 Kòo kpààtì dò: Dè wenni! M banté ke dò ndi dọ kénkpáá mọ́ke mefiè mme di yà mèè kpéi n tããté tì.

9 Kè di me nyí n nàké n dọ̀ùntì tu mù n yóó di wěnné kunasáá kùmáà ndi. Di dákemu ke yó nni nsóu nke náá nsiyáábìsì kè dè yàa pẹ̀ténè. Mí mme n yè ndi n nàké n dọ̀ùntì nti, de m̀nni ndi m bo bantémè ke dò ndi bo na ké n nàké tì benkú mù.

10 Kè benitinòmbèe yíe kóò nàké ke dò: Òmọ̀u í yóó na kédòò a mè mbékú tì kutenkú kuù mmieke, okpààtì mọ̀u mu nyí beké oyuwúòntò yoo oteteu yoo opãũ mọ̀u a me nti békú tì, bá kòò deu yoo ò kpeńni ke mamè.

11 A ti békú tì deumu, onìtì mọ̀u ketenkè kie ñyĩnkè kou báá na ké tì nda nàké. Wèe bo tì nda nàké dè í tú wèe bo ketenkè ke mọ́ke tinitikòntì.

12 De m̀nni kòo kpààtì mieke peike mediè nkòò dò bèe kuò mecii nyembè bèè kó dimàà bo Babidònni.

13 Kè bèe pĩèké de kó tináàntì ke dò bè dò nkékuò mecii nyembè bemọ̀u. Kè bèe yúní Danniyeri nè o nẹ̀pobè ke bo bè kùò.

Kuyie mbenkemè Danniyeri okpààtì dọ̀ùntì

14-15 Kè Danniyɛrii bekenè meciì nhokpààti kó tihããpòntì kóo kótì Adiyòki, wèè do kàri ke bo kuɔ Babidɔnni kó meciì nyembè ke dò: Ba nkprí nte kòo kpààti duó ndinùù dindi kó kubotí? Kè Adiyòkii ò nàké tì dòmme páíí.

16 Kè Danniyɛri pànkɛe kɔte okpààti borè kóò bàntè ke dò wèè ò pã mefiè nkòò yóó ò nàkému o dɔuñtì nè tì benkú mù.

17 Kè Danniyɛrii kò nké tì nàké o népobè Ananniya nè Mikayɛri nè Asadia.

18 Ke dò bèe bàntè Kuyie nkè kùu bè kuó mmesémmè ké bè dáa nde kó disòri kpɛti, kè bè báá bè wɛnnénè Babidɔnni kó meciì nyembè kékuɔ.

19 Mɛ̀m̀m̀e kè Kuyie mbenke Danniyɛri de kó tidɔuñtì tu mù ò duó dè keyènkè, kòo kù sãnte ke dò:

20 Tí nsántí Kuyie nsáá,
kuù te tikpɛti nè meciì.

21 Kuù cèèri yemòrè nè yewe,
kuù ã̃ bɔ nhokpààti kè kù me ndó kuù ò íi.

Kuù duó mmeciì mbèè mè m̀̀ke,
kuù ã̃ nte kòo nìtì nnɔ nke baàti dèmarè.

22 Kuù ã̃ benke onitì dèè tu disòri kperɛ.

Kuù yé dèè sòri dibìnni miɛke,
ke yé kù borè tumè kuwenniku nku.

23 F́́ nKuyie n yembè do tũ nkù n sántí f́́ nwe,
ke da dɔúnnè mutòmmú,

f́́ ã̃ n duó mmeciì nnè muwɛrímú
ke m benke ti da beké tì,

ke ti dáa ntii kóónnè okpààti.

24 Kè Danniyɛrii kɔte Adiyòki borè okpààti do yè nwèè kuɔ meciì nyembè, kétuòkoo kóò nàké ke dò:

Báá kuɔ meɕii nyembè, n tanné okpààti borè kè nh ò nàké o dɔuɔ̀tì nè tì benkú mù.

²⁵ Kè Adiyɔki pánkɛɛ kɔtenè Danniyɛri okpààti borè kòò nàké ke dò: Sudaɔ kɔbe ti pĩrĩmúní bè, òmòu bo be miɛke ke bo na ke da nàké a dɔuɔ̀tì nè tì benkú mù.

Danniyɛri nàkémè okpààti o dɔuɔ̀tì nè tì benkú mù

²⁶ Kòo kpààti beké Danniyɛri bè do yu wè ke tú Betisasaa ke dò: A yē nha bo na ké n nàké n yà tì dɔuɔ̀tì ké n nàké tì benkúmàà?

²⁷ Kè Danniyɛrii ò tēíné ke dò: Okpààti, meɕii nyiè mòu í bo yoo onitinènti yoo opāũ yoo oteteu wèè bo na ké da nàké a dɔuɔ̀tì tu mù.

²⁸ Kuyie nné bomu kēinkè kùu dáanko disòri kpɛti. Okpààti Nebukannesaa, kuù dɔ́ ké da benke tì yóo tuɔkení. Nte a dɔ́ ntì dɔuɔ̀tì keyènkè a dɔ́:

²⁹ Okpààti a duó dìi mǎnni kéntoti a yèmmè dèè kpaaní de kpéi, kè wèè dáanko disòri kpɛti kòò da benke tì yóo tuɔkení yewe yèè kpaaní.

³⁰ Kuyie nkuù tì nni ndáa, ndè í tú kù yē n cii ke pēžé besɔmbe, kù tì nni ndáa nkè m bo ti nda nàkému kàa yīžé tì da kóonnè a yèmmè miɛke.

³¹ Okpààti nte a yà dè a dɔuɔ̀tì miɛke: A yà tetenkaanitè nte kè tè ðeu ke mènke ðeu bá tè í mɔke tè māmè ke duò tikòmbùòti ke miɛti ke cómmú a ùkè.

³² Kè te yuu tú mesɔ mmáà, te cĩncĩnni nè te baà nkè dè tu timátì péitì, te pɔutì nè te kpèrè kè dè tu disɔwũð.

³³ Kè te tààke tú timátì, kè te naàcèi dikèè tu timátì dīterì tiyaatì.

³⁴ Kàa ntè wùó nkè ditàri marì cáténí ditàri ìnkè nè ðimáà bá òmòu í ði nampɛ kè ði mbírĩmúní ke bóité te tààke ì tu timátì nè tiyaatì kè dèe bóóte bóóte.

35 Timáti nè tiyaati nè disəwũḏ nè mebierimε nè mesəə nkè dèe naá nkutāyukú kè kuyaakù dè tùóté kù ɔ̄ tùóté mèè botí muyabuḡ, kàa dè m̀h̀t̀o. Ditári dii do tè b̀t̀é kè dindii naá nditári dieri ḱpíε nkɛtenkè keməu.

36 Okpàati a yà tii dəùnti nti. Né nte ti benkú mù:

37 Fḡḡ tu okpàati wèè p̄ḡḡt́ε besəmbε bεməu. Kuyie nkuù da duḡ ntikpàti nè muw̄rímú kàa kpeñni kàa yè̀t̀iri dεu.

38 Kuyie n duḡ nf̄ nwe beǹitibè nè iwũḡ nè tiwanwanti nè tiǹti kàa dè baké. Okpàati f̄ḡḡ tu tetenkaanitè yuu, mesəə nkperi.

39 A kó dif̄nkúò dikpàatiyuu teri dii yóó ānné di w̄rímú í t̀ùkε a k̄mu, dindi kó dif̄nkúò, kè ditāānni ānné dii tu disəwũḡ ḱpíté kútenkú kuməu.

40 Kè dikpàatiyuu naannii ānné ḱnkpeñni ke d̀ò ntimáti, timáti p̀ùd̄ mmèè botí ke yəurí deməu, mèè botí nku dε kó dikpàatiyuu yóó p̄ntemè yeketiye.

41 Kéndonnè a yàmè tetenkaanitè naàc̀i k̀k̀k̀ǹm̀m̀ tiyaati nè timáti, d̄ndε benkú ke tú metaummè í yó mbo dε kó dikpàatiyuu mieke kè di né w̄tε ḱnkpeñni di mieke timáti t̄m̀.

42 Inómbi ìi k̀k̀k̀ǹm̀m̀ tiyaati nè timáti d̄ndε benkú ke d̀ò nde kó dikpàatiyuu yó nkpeñni kupíkú k̀m̀áà ndi, kè kutekú c̄ñni.

43 Dè benkú ke d̀ò nde kó bekpàatibè yóó taunnè betəbè mbε ḱmpuokú betəbè kó besapəmbè. Dε kó metaummè mε nyí yó nkpeñni, kéndonnè timáti ɔ̄ í ntaunnèmè tiyaati.

44 Dε kó tikpàti m̀nni ndi Kuyie nyóó ānnémè dikpàatiyuu teri dii yóó p̄nte yεsənyε yè̀ di niiténè

bá yè ténke bá mbo kè dindi né mbo sáà.

⁴⁵ A do yà dìi tári kè di càténí ditāri ĩnkè nè dimáà bá òmòu í di nampe kè di bìrímúní ke pònte timátì nè disəwũđ nè tiyaatì nè mebiirimε nè mesəə. Okpààti, Kuyie nkuù da dáa ndèè yóó tuəkení. De kó tidəuntì tu timóm̄m̄nti nti kàa dō nkéyie n da nàké tì.

⁴⁶ Kòo kpààti Nebukannesaa do kénínkóo Danniyeri ìkè kóò sante kóò dèúkùnnε kédúó nkè bεε ò pāmmú yepārè nè tūdààribè bebotí bebotí,

⁴⁷ kédeè kòo náké Danniyeri ke dō: Kuyie ndi tū nkù kuù mènke deunè desənnε deməu ke pēēté yebəkè, kuù baké bekpààtibè, kuù máà dáanko dèè sòri ke yé fṣṣ máà na ke n dáa ndisòri kp̄eti.

⁴⁸ De kó difñkúò kòo kpààti dèúkùnnε Danniyeri kóò pāmmú yepārè sàayè kóò baá mBabidənni kè weè mbaké mecii nyembè beməu.

⁴⁹ Kè Danniyerii beké okpààti kòo baá nSadidaki nè Mesaki nè Abēedi-Nekoo Babidənni tempē nkè wenwe ntú wèè tū nhokpààti.

3

Nebukannesaa dḡmè tesəotenkaanitè

¹ Kòo kpààti Nebukannesaa dḡ tesəotenkaanitè kè te okùmè mbo métiribè sipisitāati, mepēkùmè métiribè mētāati. Kòo duó nkè bεε tē cōnné Babidənni tempē mmieke Duda kó kubiriku,

² kētṣ mBabidənni kó itempē nyiməu miεε, kè bεε náké mìnísibè nè kùmàndáàbè diebè nè besám̄póbè nè méérìbè nè bedítídóumbè nè bebeémbè diebè nè besám̄póbè ke dō bεε kətení kè bεε ānné dibanni tetenkaanitè ò dḡ tē kpéí.

3 Kè bekperíbè bemouu tí nkékari okpààti Nebukannesaa tenkaanìtè ìkè.

4 Wèè ni dibanni kó ikuó kòo pĩ̀kè ke d̀: Yehèkè yemou kabè, ibotí imou kénténè okpààti b́i ntì.

5 Kè di kèè diì m̀nni siheú kuàmmè nè itā́rí nè tikùtìdùùtì nè tibómbonti nè yetā́tehe nè sipómpṹs ćnke debémbénnè demou, dí nínkú dimou okpààti kó tesə́tenkaanìtè ìkè kè t̀ dou.

6 Kòò m̀u yete ò bo nínkúmè kédou ntesə́tenkaanìtè bèè ò ānné dihā́tòu mièke.

7 Bè kèè diì m̀nni siheú kuàmmè nè itā́rí nè tikùtìdùùtì nè tibómbonti nè yetā́tehe nè sipómpṹs ćnke debémbénnè demou, ke nínkú bemou ketenkè kédou nhokpààti c̀óné t̀è sə́tenkaanìtè.

Danniyeri népobè yetemè bè bo d̀ummè tesə́tenkaanìtè

8 Dende bàmbà nkè Babidə́nni kabè mabèè kotè kénáké okpààti Sifubè kpéí nke d̀:

9 Okpààti m̀bo sáà!

10 Okpààti f̀ò m̀mmuə nduó ndinùu ke tú kè bè eé siheú nè itā́rí ke bentè tikùtìdùùtì nè tibómbonti ke eé yetā́tehe nè sipómpṹs ke bentè debémbénnè demou, bá wè wèè nínkú kédou ntesə́tenkaanìtè.

11 Kè wèè yete ò bo nínkúmè kédou ntesə́tenkaanìtè bèè ò dootóo dihā́tòu mièke.

12 Okpààti Sifubè Sadidaki nè Mesaki nè Abēedi-Nekoo a bá mbè Babidə́nni kó itempē mbè í yie nha b́i ndiì nùu! Bè yetemu a kó yebòkè ke í d̀ kédou ntesə́tenkaanìtè a c̀óné t̀è.

13 Kè Nebukannesaa mièkèe pèike mediè nkòo duó nkè bèè yúní Sadidaki nè Mesaki nè Abēedi-Nekoo kè bèè tuòkení.

14 Kòò bè beke ke dò: Sadidaki nè Mesaki nè Abɛɛdi-Nekoo mènke nwe di yetemè n kó yebakè ke yete di bo dɔummè tesɔatenkaanitè n cònnè tɛ̀à?

15 Bè yóó wɛ̀te kéheému sihéú nè itāri kébente tikùtidùùti nè tibómbonti kéheé yetātshe nè sipómpū́ kébente debémbénnè deməu. De mǎnni dí dò nkénínkúmu kédou ntesɔatenkaanitè, kè di me nyete di tati dihāātou mieke nke. De mǎnni kè n né yà Kuyie nkùù yóó di deetè n nùtè mieke.

16 Sadidaki nè Mesaki nè Abɛɛdi-Nekoo kè bèe tɛ̀nnè okpààti ke dò: Ti í mǎke ti bo da náké tì.

17 Kuyie nti tū nkù bo na ké tí deeténè dihāātou ke tí deetè a nùtè mieke.

18 Bá kè kù me nyí ti deetè, á nyé ke dò nti yetemu a bakè, ti me nyí yóó dɔu ntesɔatenkaanitè a cònnè tɛ̀!

19 Kè Nebukannesaa miekee peike mediè nSadidaki nè Mesaki nè Abɛɛdi-Nekoo kòò ìkè yātirɛ, kòò duó nkè bèe yíé muhā́á ndihāātou kè dìi tonkè kérépɛ̀tè di ò ndòmme kuce mèyiekè.

20 Kòò péi mbehāāpòmbè bèè kpeñni ke dò bèe bou Sadidaki nè Mesaki nè Abɛɛdi-Nekoo kédootóo di mieke.

21 Kè bèe bè pī nkébou kè bè ã be yààti, be yaàtààke nè be yaàbòrè ke ókénè be kéí, kè bèe bè dootóo dihāātou mieke.

22 Ke ś nhokpààti béi nkè bè tūnne o nùù ke yíé muhā́á ndihāātou kè dìi tònkè ke wū́sté. Kè fehāādeñfɛe kuɔ behāāpòmbè bèè do bè pī nkédootóo de mieke.

23 Sadidaki nè Mesaki nè Abɛɛdi-Nekoo kè bèe do betāāti dihāātou mieke ke bou.

Kuyie ndeetémè Danniyeri népobè dihāātou mieke

24 De m̀̀nni k̀̀ d̀̀e di okp̀̀at̀̀i Ǹ̀ebukannesaa mediè nk̀̀ è nyóó daate kòò it̀̀e dit̀̀nni mièke k̀̀èbeke o kó bet̀̀umb̀̀e ke d̀̀ò: Di í bou beǹ̀it̀̀ib̀̀e b̀̀et̀̀aati ndi ke doot̀̀ó dihã̀at̀̀ou mièkaà? K̀̀è b̀̀e è ò t̀̀énné ke d̀̀ò: Okp̀̀at̀̀i mem̀̀me.

25 Kòò d̀̀ò: N né wúó nhõ mbeǹ̀it̀̀ib̀̀e b̀̀enàà k̀̀è b̀̀e c̀̀enti muhã̀á mièke bá b̀̀e í bou, be m̀̀òu me nyí k̀̀ute, kòò naanwè m̀̀òu d̀̀e bo ke dònne Kuyie nt̀̀nni?

26 Kòò kp̀̀at̀̀ti t̀̀ónko dihã̀at̀̀ou kó dib̀̀òri ke yú ke d̀̀ò: Sadidaki nè Mesaki nè Ab̀̀edi-Nekoo b̀̀èè báá nKuyie nk̀̀uù baké k̀̀éink̀̀e nè ketenk̀̀e, yènnènni k̀̀ék̀̀etení diè!

K̀̀è b̀̀e è yènni bet̀̀aati dihã̀at̀̀ou mièke.

27 K̀̀è m̀̀iǹ̀ísib̀̀e nè k̀̀um̀̀andáàb̀̀e dièb̀̀e nè besámp̀̀ób̀̀e nè méérìb̀̀e k̀̀è b̀̀e è tíi nk̀̀e b̀̀e wènni, ke ś mmuhã̀á nyí b̀̀e kàáké, be ỳ̀t̀̀i keté ke í wũ̀st̀̀e, be ỳ̀at̀̀i me nyí c̀̀uté, kuyukú nóú keté ke í b̀̀e d̀̀èke.

28 Kòò kp̀̀at̀̀ti p̀̀ĩ̀k̀̀e ke d̀̀ò: Kuyie nSadidaki nè Mesaki nè Ab̀̀edi-Nekoo tũ nk̀̀u ỳ̀t̀̀iri ndeu, kuù t̀̀nni ku t̀̀nni k̀̀è di d̀̀et̀̀e ku kó bet̀̀omb̀̀e, b̀̀e do ku ndé ke yete mí nhokp̀̀at̀̀i n kpeti, ke yíé nke duó mbemáà ke tú b̀̀e bo b̀̀e f̀̀éũmmè t̀̀ũ̀nè b̀̀e bo yóumè Kuyie mbè tũ nk̀̀u, kédou nyeb̀̀ak̀̀e.

29 D̀̀eè kp̀̀éi nte k̀̀è n yóó yeè ke d̀̀ò: Bá wèè niti, bá kòò boti tú k̀̀u, bá kòò yènni d̀̀e, bá kòò ná nt̀̀i náant̀̀i wèè bo sáá nKuyie nSadidaki nè Mesaki nè Ab̀̀edi-Nekoo b̀̀e báá nk̀̀u b̀̀e è k̀̀éké kòò c̀̀f̀̀èt̀̀e naá ndidobonni. Dib̀̀ò mari báá na kéd̀̀et̀̀e miè mboti beǹ̀it̀̀ib̀̀e.

30 De kó dif̀̀nk̀̀uò k̀̀è Ǹ̀ebukannesaa duó nSadidaki nè Mesaki nè Ab̀̀edi-Nekoo yekàrè yèè p̀̀è̀t̀̀e ò do b̀̀e duó nyè.

31 Kòo kpààtì béinnè benìtìbè bemou ibotí imou kòbe ketenkè kemou kòbe ke dò: Dí mbo kè dè naati dimou.

32 N wènté ke s̄ ndè wenni ke dò n náké benìtìbè kè bè nyé Kuyie nkùù baké kèinkè nè ketenkè kù dòò tì dieti n kpéi.

33 De kó medòòrìmè càmmè deumu mediè, kù dòò tì dieti kpeti nti, kuù yó mbaké s̄à, ku kpàtì í yó mmàke kumàнку.

4

Okpààtì dọ́ummè tidòuntì kẹ̀yà mutie diemù

1 Mí nNebukannesaa kè nní mbo n kpààtìc̄f̄ètè kè dè naati, demou kè dè cèntì mesàà.

2 Keyènkè makè kè n duó kẹ̀yà tidòuntì matì kè dè n di mediè nké m p̄ nkufòwaá.

3 Kè n duó nké bèe tíí mmeciì nyembè bemou bèè bo Babidònni kè bè bo n náké de kó tidòuntì tu mù,

4 beyuwúòmbè nè betetiebe nè bediebè nè bedítìbòmbè bè tùòkení dìi mònni kè m bè nàké n dòuntì. Òmòu me nyí na ke bo n náké tì tu mù.

5 De kó difònkúò kè Danniyeri bè do yu wè n kó dibòò yètìrì ke dò Betisasaa, kè Kuyie nkó Muyaá nhò bonè, kòo tuòkení kè nh ò nàké n dòuntì.

6 Kè m b́i nke dò: Betisasaa f̄ nwèè baké b̄ep̄āābè n yému ke dò nKuyie nkó Muyaá nda bonè kè timati s̄ í nda di, á n náké n yà tì dòuntì benkú mù.

7 Nte n duó ke yà dè: N duó ke yà mutie mamù mmu kè mù yènní kutenkù cuokè ke deu mediè.

8 Kè kpenke kè mu b̄ake dèke ke káá ntiwetì.

Kè kutenkù kuməu kəbe mù wùó.

⁹ Kè mu fǎàtì wenni mesàà
kè mù pèitè yebe.

Dèè fòu ketenkè ìnkè kè dè pieti de kó mudii mu
borè.

Kè tikpasĩntì dieku mu déè,
kè sinəə cekù si yǐèntì mu bake.
Bá dèè botí kè dè mu nfòunè.

¹⁰ Kè m baa nkpaá duó n dǒu ìnkè káyà Kuyie
ntǒnnì marì kè dì cùténì de ìnkè,

¹¹ kéréǐkè ke dǒ:

Kǒũnè de kó mutie!

Ciénè mu bake kényuo mmu fǎàtì
kényaá mu be kè tikpasĩntì cíétè
kè tinòtìi íté kényuo mmu bake,

¹² kényóu kè dikũnnì nkpaá fííkú
nè icǐè ndikpàà mieke,

ké dì pítinné timátì kó mefĩmme nè disəəwũǒ kǒmɛ.

Kè dìi mantè kébúúté nè timaàntì
kécááké timútì tiwanwantì kǒmɛ.

¹³ De kó dikũnnì ténke bá mməke menitiyèmmè

bè bo di duó nfeǒfè kǒmɛ

kè dìi cááké timútì

ké mme ndò nke dǒ yebie nyèyiekè.

¹⁴ Kuyie ntǒrè yeè nàké de kó tináàntì kè dè bo
yie nkè benitibè bəməuu banté Kuyie n kùu baké
ké ìnkè nè ketenkè kuù bakémè yekpààtiyə yeməu
kutenkù mieke, ke duò ntikpàtì kù tì dónè wè bá kòò
tu osámǒù.

¹⁵ Mí nhokpààtì Nəbukannəsaa n yà tìi dǒuñtì nti.
Fǒ mBetisasaa a né n nàké tì benkú mù, nh èi kó

meciì nyembè òmòù í na ke bo n náké tí tu mù, fǒ mmè nyóó namu ke yé Kuyie nkó Muyaá nda bonèmè.

Danniyeri nàkémè okpààti o dɔ̀ùnti tu mù

¹⁶ Kè dèe di Danniyeri bè tu wè Betisasaa kóò kpeí mediè nkóò kàkénè dimònni sámǒ. Kòo kpààti ò nàké ke dò: Betisasaa a báá yóu kè de kó tidɔ̀ùnti nè ti benkùmè kè dè da kàkénè. Kè Betisasaa ò ténne ke dò: Okpààti, kè de kó tidɔ̀ùnti nè ti benkùmè kè dè do nwetìnè a dootitòbè mbè!

¹⁷ A yà mùu tie kè mù deu ke kpeíni kè mu bake dèke ke káá ntiwetì kè kutenkù kumòu kòbe mù wùò.

¹⁸ Kè mu fààti wenni kè mù piéké yèbe dèè kó dimàà fòu ketenkè ìnkè kè dè yé yo, kè tikpasinti dieku mu dèè nkè sinò cekù si yìnti mu bake ìnkè.

¹⁹ Okpààti fǒò tu de kó mutie, a deukemu ke kpenke, kàa diekù tùòke tiwetì kàa kpàti pité kutenkù kumòu.

²⁰ De kó difǒnkùò kàa yà Kuyie ntōnni kè di cùténí keínkè ke náá nke tú: Kǒñè de kó mutie kèbò nke yóu dikūnni kè di nfiíkú dikpàà mièke kè di di pitinné mēfimme timáti kōme nè disòwũð kōme kè dii mantè kénwēñnè tiwanwanti ke dò yèbie nyèyiekè.

²¹ Okpààti nte de kó tidɔ̀ùnti benkù mù. Kuyie nkùù baké keínkè nè ketenkè kuù tí tǎátè a kpéí.

²² Bè yóó da betimu benitìbè cuokè! Kàa nwēnné tikpasinti ke bo ke cáá ntimúti fenàdfè kōme, kè timaànti da búútè kàa mbo de kó meborime mièke ke dò yèbie nyèyiekè. De kó yèbie nkó mepèétimè mièke a bo banté ke dò nKuyie nkùù baké keínkè nè

ketenkè kuù baké yekpààtìyọ yemou ketenkè ìnkè ke duò ntikpàtì kù tì dọ nwè.

²³ Mutie kũnni bè yóu di nè icĩē ndende benkú ke tú: Bè yóó wēte ke da duómmu tikpàtì a bo banté dii m̀nni ke dò nKuyie nkuù baké keĩnkè nè ketenkè,

²⁴ nè de kpéi n da báámmu okpààtì ke tú, a kénté itiè n yóó da duó nyì. Yóu a yei nnè meyetímè a d̀ori mè, kénd̀ori d̀è wenni, kénd̀ori beçĩribè mesàà, kè dè yèmmè á nsóké meborime sààmè mièke.

Okpààtì Nebukannesaa d̀ùnti d̀d̀m̀

²⁵ Bè do nàké tii kó dimàà okpààtì Nebukannesaa kè tii d̀d̀.

²⁶ Dè m̀ke dii m̀nni dibenni dimáà kòo ncenti o kpààtìcĩētè kudànkù ìnkè Babid̀nni,

²⁷ k̀pĩ̀k̀ ke d̀: Nte Babid̀nni dihei dièrì! M̀ di maá nè n ǹu! N deumu ke kpeñni ke nò nke d̀ori demou kè dè wenni.

²⁸ Ò kpaá me nnáá nkè metammè mamèe béinni keĩnkè ke d̀: Okpààtì Nebukannesaa bè da cũmmu tikpàtì!

²⁹ Bè yóó da betimu benit̀bè cuokè kàa nwḗnè tiwanwanti ke f̀u, k̀ncáá timúti fenààfè k̀me, k̀mbo de kó meborime mièke ke d̀ yebie nyèyiekè. De kó dif̀nkúò kàa banté ke d̀ nKuyie nkùù baké keĩnkè nè ketenkè kuù baké yekpààtìyọ yemou ketenkè ìnkè ke duò ntikpàtì kù tì d̀nè wè.

³⁰ Dende bàmbà nkè de kó tináànti d̀d̀ kè bèe beti Nebukannesaa benit̀bè cuokè, kòo ncáá ntimúti fenààfè k̀me, kè timaànti ò bùúté, kòo yùtì okè k̀pḗtè fetúúfè kó ticìtì, kòo nónkuótì naánnè sinòo kpeti.

Nebukannesaa yèmmè wenkèmè

³¹ Yɛbie nyɛyiekè kó difɔ̀nkúò, mí nNebukannesaa kè m bóúté keĩnkè bíkè kè menitiyèmmèe wɛ̀te kè n ta, kè n sãnte Kuyie nkùù baké keĩnkè nè ketenkè kù bomè sáà, kè nku nsántí ke tú: A deumu, a kpàtì í m̀ake kum̀anku, a baké sáà nwe.

³² Kutenkù k̀obe bá kè bè sũ a í bè kà̀annè, a d̀ori a dómè mmè ketenkè k̀obe nè keĩnkè k̀obe. Òm̀ou báá na k̀eyete a yẽ mm̀u yoo ò da sei.

³³ Dè m̀onnì ndi n wɛ̀te ke pètémè meyèmmè mèè do te kè n kpàtì ndeu, kè n kó betũmbè nè bekperíbè kè bèe wɛ̀te kè n yúnì, kè Kuyie nni nduó ntikpàtì, kè n yètìrì né d̀ake deuke k̀epɛ̀tè dì do d̀ommè.

³⁴ Dè m̀onnì mí nNebukannesaa kè m b́ei nke d̀: Dèè kpéí nte kè n sãnte f́ nKuyie nke da déúkũnko. A d̀ori dèè kó dim̀àà s̀iému. A t̀ommú mum̀ou wennimu, k̀aa ǹ nke k̀ékũnko sifeí yembè.

5

Okpàtì Baditasaa ànnémè dibanni

¹ Diyiè mari k̀o kpàtì Baditasaa ànné dibanni, k̀yú o èi kó bekperíbè, kè bè mbo tek̀upíítè (1000) k̀embo dibanni, k̀ò yã menaà.

² O yèmmè càtè dì m̀onnì k̀ò d̀, bèe túóténì isò̀bò̀oke nè tim̀atì p̀éitì kpɛyi, o cice Nebukannesaa do t̀oní ì Sedisadèmmu kó Kuyie ncĩ̀tè kè bèe yànnè, wenwe nè o èi kó bekperíbè nè o pobè nè o pocĩ̀.

³ Kè bèe túóténì Kuyie ncĩ̀tè kó ibò̀oke bè do t̀oní ì Sedisadèmmu k̀éduó nhokpàtì kè bèe yànnè wenwe nè o èi kó bekperíbè nè o pobè nè o pocĩ̀.

⁴ Bè yã dì m̀onnì k̀énsànnè k̀endiè nke sãntí sitenkaanì mesò̀ nkpesi nè tim̀atì p̀éitì kpesi nè

disɔwũð kpɛsi nè timátì kpɛsi nè idéí kpɛsi nè yetárè kpɛsi.

⁵ Dɛndɛ bàmbà nkè tenòùtè matèe yènní kénwãũ kumarí defítírè také bè kàri dè tekprààtìcǐfètè. Kòo kprààtìi tɛ yà kɛ dò màtì màtì kè dèe ò kpeí,

⁶ kóò kpeí mediè nkòo ìkèe yātìrɛ, kòo kǎmbùàtìi do mediè, nkòo núù nní nkpeutí kɛ bokù yetòbè.

⁷ Kòo pǐéké kɛ dò bèe yúní benitinòmbè nè bɛpǎǎbè nè bɛdítìbòmbè. Kè bèe bè yúní. Kòo bè nàké kɛ dò: Wèè bo banté i nwārii ké n náké ì tu mù m bo ò datínnè tɛyààsààtì kóò dùú mmɛsɔfimmɛ kòò ntú otǎánwè n kpàtì miɛkɛ.

⁸ Bèè kòtɛní bɛmɔu, òmòu mɛ nyí nna kɛ kàa ndɛ kó iwārii kɛ nàké okprààtì dɛ kó tináaǎtì tu mù.

⁹ Kè dèe di Baditasaa kòo ìkè dǎkɛ yíe yātìrɛ mediè. Kè dè mùnkɛɛ di o èi kó bɛkperíbè mediè.

Danniyɛri nàkémè okprààtì iwārii tú mù

¹⁰ Kòo kprààtì Nebukannesaa pokùu onitipokprààtìi kèè bè kuòmmè kétaroo dibanni kó kudieku miɛkɛ bè kàri dè kébéi nkɛ dò: Okprààtì mbo sǎǎ! A báá yóu kàa kǎmbùàtì nduò kàa ìkè yātìrì.

¹¹ A kpààtìyuu miɛkɛ onìtì bomu Kuyie nkó Muyaá mbonè wè. A cìcɛ kó tikpàtì miɛkɛ nkɛ ti do bantémè ò wùómmè diyuu kɛ yé dɛmɔu, kòo cii ndònnè Kuyie nkǎmɛ. Dɛè do tɛ kàa cìcɛ Nebukannesaa duó nkòo mbaké mɛcìi nyembè bɛmɔu nè benitinòmbè nè bɛpǎǎbè nè bɛtɛtìɛbɛ nè bɛdítìbòmbè.

¹² O kó mɛcìi cǎǎmmu kòò yé dɛmɔu, kɛ nɔ nkɛ bɛí ntidòuǹtì kɛ bɛí yɛnǎǎhǎntíyè, kɛ nɔ nkɛ dáanko

tìi sàri. Duó nkè bèe yúní de kóo nìtì bè tu wè Danniyɛri, okpààtì do yu wè ke dè Betisasaa kòo ti náké i nwārii tú mù.

13 Kè bèe yúní Danniyɛri, kòo kpààtì ò beke ke dè: Fṣṣ tu Danniyɛri, n cice okpààtì Nebukannesaa do tṣnì tìi daatì Sudaa tenkè ti kó kùmakàà?

14 N kèè bè tumè a mṣke Kuyie nkó Muyaá nke wúo ndiyuu, ke ciì, kàa ciì ncáá.

15 Bè yúnímu die mmeciì nyembè nè benitinòmbè, kè bè bo kàa nyiwārii ké n náké ì tu mù, bè me nyí na.

16 Kè bè n náké ke tú fṣ nno nke náá nyenáañhántíyè tu mù ke no nke dáanko tìi sàri. Kàa na ke kàa nyiwārii ìi nke ò náké ì tu mù, bè da dátínné tiyaàsààtì ke da dúú mmesṣoffimme, kàa ntú otáánwè n kpàtì mièke.

17 Kè Danniyɛrii ténne okpààtì ke dè: Okpààtì nte a cuuti nè a pāre, yoo a dè pā otòu mṣu, n né yóo kaammu bake de kó iwārii ké da náké ì tu mù.

18 Kuyie nkùu baké kèĩnkè nè ketenkè kuù do dṣò a cice Nebukannesaa okpààtì diewè. Kòo yètìri ndeu kè bè ò dé,

19 nè de kpéi nkè titenti timṣu kṣbe, ibotí imṣu kṣnti nhau o ìikè, kòo kṣu ò dṣ kékúṣ bè, ke yóu betṣbè, ke kékùnkò ò dṣ kékékùnnè bè, ke déúkùnkò ò dṣ kédéúkùnkò bè.

20 Kòo ànné tefentè kè tepòtèe ò deuté kè Kuyie nhò bṣntení kòo pàa tikpàtì.

21 Kè bèe ò bèti benitibè cuokè, kòo nfòu fèṣfè kṣme ke wēínè dikpàa kóo sāmmarímú kéndiiti timútì fenàáfè kṣme, kè timaàntì ò bùúté kòo mme ndò nke kémúnè ò bo bantémè ke dè nKuyie nkùu baké

keĩnkè nè ketenkè kuù baké yekpààtiyɔ yeməu, ke ãã déúkùnnè kù dɔ kédéúkùnnè wè.

²² Fó nho bire Baditasaa kàa dè yé deməu baké, a me nyí kékùnnè amáà.

²³ A yeténè ti Yiè nKuyie nku kuù baké keĩnkè a duó ndì m̀nni kè bè tɔní ku cĩètè kó ikəutébòòkè kè di yōnnè menàà nfó nnè a ei kó bekperibè nè a pobè nè a pocĩè. De kó difɔnkúò kàa diè nke sántí sisəotenkaanì nè disəowũò kpesi nè timátì pèitì kpesi nè timátì kpesi nè ideí kpesi nè yetàrè kpesi. Ke sántí dèè í wúó, ndè me nyí yo, dè me nyí yé dèmarè, ke yó a bo sántemè Kuyie nkùù tɔ a fòmmu ku nou mieke, yí nkɔmu nè nanke kɔmu.

²⁴ Kè Kuyie mme ntɔnní tenùtè kè tè wàri ì nwārii.

²⁵ Nte iwārii ì wàri ì tu mù: Mende, mende, Tekedi, Padisĩnni.

²⁶ Nte de kó yetannò dɔ kénáké tì: Mende, dè benkú ke tú Kuyie nkàammu a kpàtì we kè yè dèè.

²⁷ Tekedi, kè bè benné a cèékù tɛbiètè ke sɔ nha yau.

²⁸ Padisĩnni, bè toté a kpàtì ke tì duó mMediibe nè Perisiibe.

²⁹ Kè Baditasaa duó nkòo tɔmbèe dátinné Danniyɛeri tiyaàsàtì kóò dùú mmesəffimme kè bèe pĩèké ke dɔ ò tu onititáánwè o kpàtì mieke.

³⁰ De kó keyènkè kemáà mieke nke bè kùəmè okpàtì Baditasaa.

6

¹ Kè Dariyuusi Mediibe botí kouu cəuté tikpàtì, ke

só nhò m̀̀ke yebie nsipísikuò nè yèdèè.

Danniyeri dootit̀̀bè ò dìmmè

² M̀̀m̀m̀e k̀̀e Dariyuusii ãnnè k̀̀m̀m̀ndáàb̀̀e tek̀̀d̀̀t̀̀e nè sipísidè (120) o tempè mmieke k̀̀e b̀̀e mbaké nè o yètirì.

³ K̀̀òò tããtè m̀̀ǹǹísibè b̀̀etããti b̀̀èè yó mbaké k̀̀m̀m̀ndáàb̀̀e ke b̀̀e nàá m̀̀be tãmmú bo ncenti m̀̀èè botí k̀̀e d̀̀èe yie nk̀̀òò k̀̀p̀̀ere marè báá cake. K̀̀e Danniyeri ntú be kóò m̀̀òù,

⁴ k̀̀òò mp̀̀enk̀̀ù b̀̀et̀̀b̀̀e b̀̀edé nè k̀̀m̀m̀ndáàb̀̀e m̀̀ecii m̀̀mediè, k̀̀òò kp̀̀àati ndó kóò baá ndihèi dim̀̀ou mutãmmú.

⁵ Nè de kp̀̀éi nk̀̀e m̀̀ǹǹísibè nè k̀̀m̀m̀ndáàb̀̀e k̀̀e b̀̀e nwanti ke bo yà Danniyeri bo ndòò meyei mmamè de kó tikp̀̀ati yete m̀̀e. B̀̀e m̀̀e nyí nyà o kó meyetímè m̀̀amè yoo m̀̀ecaàrímè, k̀̀e b̀̀e nsó nho k̀̀p̀̀ere dem̀̀ou do nséi nwe, t̀̀imatì í bo b̀̀e bo ò sei ntii ìnkè.

⁶ K̀̀e b̀̀eè yóu k̀̀énáké b̀̀emáà ke d̀̀ò: Ti í yóó yà Danniyeri kó meyei mmamè k̀̀e ti sàà í ò dìnnè Kuyie nhò tũ nk̀̀ù kuó ìnkè nke.

⁷ B̀̀eǹ̀ùb̀̀e b̀̀edé b̀̀embè nè k̀̀m̀m̀ndáàb̀̀e k̀̀e b̀̀eè unnè k̀̀ék̀̀ote okp̀̀àati borè m̀̀ecãã nk̀̀òò nàkè ke d̀̀ò: Okp̀̀àati Dariyuusi mbo sãã!

⁸ M̀̀ǹǹísibè nè k̀̀m̀m̀ndáàb̀̀e diebè nè besám̀̀p̀̀óbè nè m̀̀éeribè nè dihèi kó bekótibè b̀̀eè tíi nke tããtè ke tú b̀̀e bo da náké kàa béi ndinùu mari ke di wãri dii tu otãnk̀̀ù òmáà mièke tínti b̀̀eǹ̀itibè tim̀̀ou tí mbáá nf̀̀òò máà, òm̀̀òù báá bántè Kuyie nyoo onitì t̀̀òù m̀̀òù, k̀̀e d̀̀e í tú f̀̀òò máà ndi ti bo mbáámmè. K̀̀e wèè yete ke b̀̀antè deterè marè b̀̀eè ò dootóo yec̀̀iríc̀̀irè ã dii f̀̀òtirì mièke.

9 Okpààti, dǎú nde kó dinùù kékú a cannimè kè de kó dinùù ténke báá ceete, kéndonnè Mediibe nè Perisiibe kó ikuó.

10 Mèmmè kòo kpààti Dariyuusii wāri de kó dipátiri kékú o kó mecannimè.

Bè dootóomè Danniyɛri yecìrìcìrè fṣ̀tìrì

11 Danniyɛri kèè dii mǎnni de kó dinùù dǎúmmè kòo kpààti íkú o kó mecannimè, kòo kò nho cǐètè kédèke kudànkù kó kudieku kékpeté fenétibè Sedisademma bíkè ke ní nínkú kébántè Kuyie nké kù sǎnte kuce mètǎàti diyìè òmáà mièke ò baa do ò ndǎrimè.

12 Kòo dootitǎbèe kǎte mecǎã nho cǐètè ke bo ò paaté ke nsǎ nhò bàá nKuyie nke kù kuðnnè.

13 Kè bèe kǎte okpààti borè kóò náké ke dǎ: Okpààti a í wāri dipátiri ke íkú a cannimè ke tú we ntǎnkù mièke ti ndǎú nfǎǎ mǎà, kè wèè me nyete ke dǎú ndeterè marè yoo onitì mǎu bèe ò dootóo yecìrìcìrè ã dii fṣ̀tìrì mièkǎà? Kòo kpààti dǎ: Weti weti! Tinti n tǎátémè kéndonnè Mediibe nè Perisiibe kó ikuó tì í yóó ceete.

14 Kè bèe ò ténné ke dǎ: Benitibè bè tǎní bè Suda a eì be kóò mǎu bè tu wè Danniyɛri, ò í da dé, ò keté ke í dake a dǎú ndiì nùù kpéí. Ò bàá nKuyie nku kuce mètǎàti diyìè òmáà mièke.

15 Okpààti kèè dii mǎnni de kó tináaanti kòo yèmmèe caarè mediè, nkòo ndó kédèetè Danniyɛri, kéntúú nke waà nhò bo yǐmè kóò deetè.

16 Kè Danniyɛri dootitǎbèe wēténí mecǎã nhokpààti borè kóò náké ke dǎ: A yému a mómmuò

nke d0 mMediibe n0 P0disiibe k0 iku0 mi0ke k0 b0 w0ri t0mat0 k0o kp0at0i ik0 u n0ut0, t0 00 0 nc00t0.

¹⁷ M0m0me k0o kp0at0i du0 nk0 b0e t0n0 Danniyeri ke ny00 0 doot0o yec0ric0r0 f0t0ri mi0ke. K0o kp0at0i nak0 Danniyeri ke d0: Kuyie nda de0t0, kunku a t0 nk0 n0 m0w000rim0.

¹⁸ K0 b0e t0n0 dit0ri dieri k0poo nk0o kp0at0i ik0 o k0 mecannim0, b0e tu bek0tib0 k0 b0 m0nk0e ik0 be k0me k0 d0 bo yie nk0o m0u b00 denne Danniyeri.

¹⁹ D0 k0 dif0nk00 k0o kp0at0i k0 nho c00t0, 0 0 nyie nke di d0mar0, b0 0 0 nyu o poc00, 0 me ny0 nna ke du0 de k0 key0nk0.

Danniyeri y0nn0m0 yec0ric0r0 f0t0ri b0 d0mar0 0 0 d00

²⁰ K0o kp0at0i 0t0 k0 d0 kp00 uu k0k0te yec0ric0r0 f0t0ri bor0.

²¹ 0 t00nko di0 m0nn0 k0y0 n0 mey0nc00rim0 k0 kun0 ke d0: Danniyeri Kuyie nk0o t0nt0, Kuyie nha t0 nk0 n0 m0w000rim0 k0 na ke da de0t0n0 yec0ric0r0 n0nku0t00?

²² K0 Danniyerii 0 t0nn0n0 ke d0: Okp0at0i mbo s00!

²³ Kuyie n t0 nk0 t0nn0mu ku t0nn0 k0 di t0u nyec0ric0r0 n0, b0 y0 0 n d00 mey0 mmam0, n y0 c00r0 d0mar0 Kuyie, m me ny0 d00 d0mar0 d00 0 da naati.

²⁴ K0 d0e narike okp0at0i k0o du0 nk0 b0e denn0n0 Danniyeri yec0ric0r0 0 di0 f0t0ri mi0ke, k0o y0nn0 k0 b0 ns0 nh0 0 k0ute b0 s0mp0r0 ke y0 0 do du0mm0 o y0mm0 mem0u Kuyie.

²⁵ D0 k0 dif0nk00 k0o kp0at0i du0 nk0 b0e p0nn0 b0e do d0ke ke bo ku0 Danniyeri k0 b0 dokoo yec0ric0r0 f0t0ri n0 be pob0 n0 be b0, k0 b0 n0 nkp00 ke

í tùòkoo difɔ̀tìrì fũ̀ ò kè yecìrìcìrè bè tɔ̀te tɔ̀te ke aaroo
nè be kũ̀.

²⁶ De kó difɔ̀nkúò kòo kpààtìi wāri dipátìri kénáké
benìtìbè bemau nè ibotí imau, titenti timau kabe ke
dò: Mbonè kè dè naati.

²⁷ N dó kénáké tì tu: N kó ketenkè kemau duómè
bá wè wè ndé Kuyie nDanniyɛeri tũ̀ nkù.

Kuù fòù,

ke yó mbo sáà,

ku kpàtì í yóó deè,

kuù yó mbaké sáà.

²⁸ Kuù coonko kè kuù deerí,
kuù d̀̀̀̀rì tidietì nè med̀̀̀̀rìmè c̀̀̀̀mmè,
keĩnkè miẽke nè ketenkè ìnkè.

Kuù fiète Danniyɛeri yecìrìcìrè nau miẽke.

²⁹ De kó difɔ̀nkúò kè Danniyɛeri d̀̀̀̀ke deuke
Dariyuusi kó tikpàtì miẽke k̀̀̀̀tanǹ̀̀nko Siduusi
Perisi kou kpeti miẽke.

7

Danniyɛeri d̀̀̀̀ummè tidaù̀̀tì k̀̀̀̀yà desĩnnè d̀̀̀̀nà

¹ Baditasaa kpàtì benni ketirì Babid̀̀̀nni miẽke, kè
Danniyɛerii d̀̀̀̀ú ntidà̀̀tì k̀̀̀̀yà mebenkùmè péu ò
duó dii m̀̀̀nni o d̀̀̀̀ú. Ò ènte dii m̀̀̀nni k̀̀̀̀wāri ò yà
dè o d̀̀̀̀tì miẽke. Nte ò tì yà kè tì nd̀̀̀ommè.

² Kè Danniyɛeri b́́́i nke dò: N duó dii m̀̀̀nni k̀̀̀̀yà
kuyaakù iténímè itemm̀̀̀nke ìnà d̀̀̀̀m̀̀̀èrì ìnkè ke
íinko o niẽ.

³ Kè desĩnnè d̀̀̀̀nà yènní d̀̀̀̀m̀̀̀èrì miẽke bá dè í
sénní. Bá mùù sĩmmù kè mù c̀̀̀̀ánnè mutẽmù.

⁴ Kè muketimù dònne dicìricìrì ke né mọke ifièti fetúúfè kōme. Kè nní nkpaá wúó nkè bèe deite mu fièti kè mùu íté kécómmú onìti kōme, kè bèe mù duó mmenitiyèmmè.

⁵ Kè musĩmmù dérímmù yènní ke dònne kuttonkù kéíté kékpáá, ke aaké icĩntí itāāti, kè bè dò mùu íté kécómmú páíí, kékote kẹpĩmmú péu kécááké.

⁶ Kè nní nkpaá wúó nkéyà mutēmù kè mù dònne dimanní ke mọke ifièti tenòtè kōme kè ì bo ìnàà mu ìnkè nè yeyo yènàà, kè bèe mù duó mmuwērímu kè mù bo mbaké.

⁷ Kè m baa nsaké ke wúó n yà dè n douǹti mièke kèyà musĩmmù tēmù kè kufōwáá nní mpĩ mmediè kè n kōmbùòtíi do, kè mù mọke muwērímu diemù bá mù í mọke mù mǎnnè mù, ke mọke timáti kó yeǹni nyediyè ke bo ncáá nke kēũ mù pĩ ndè, ke naù mù càáké ke sùó ndè. Bá mù í dònne deketirè, kè mummu mọke yeyìè ntepíítè.

⁸ Kè nní nkpaá wúó nde kó yeyìè nkè disám̀pòrì marii yènní ye cuokè kébò nyètāāti, kè de kó diyènni mọke inuò nhoǹti kōme nè dinùù ke náá ntipocēmmúnáàti.

Kuyie mbeénti

⁹ Kè nní nkpaá wúó nkè bèe dọú nyekpààtikàrè, kòo dakòti m̀ouu katení kékari, kòo yààti péi ke dò ntipààkònti, kòo yùti dò ndipedabùù péri, kòo kpààtikàri còu mmuhā́ nke mọke yecèètiyè kè yè múnke còú.

¹⁰ Kè mehā́akpèrimè yìení ke pũò nho ìkè kukó nkōme kè beǹitibè sikou sikou pĩ nho tōmmú kè sikou píkòupí còm̀mú o ìkè, kè tibeénti keté, kè bèe pōũté yepáte.

11 Kè nní nkpaá wúó ndiyènnì sámpòrì dìi nàá ntipocēm̀m̀únáàntì tefentè kpeti. N kpaá ke de nwúó nkè bèe kuɔ musĩmm̀ù mummy ké mù dootóo muhãã diem̀ù miẽke kè mùu còúté.

12 Desĩnnè sɔnne ténke í nkpaá m̀ake muwẽrím̀ù, kè bè né dè yóu kè dè bo nkpaá fòu yem̀òrè mayè miẽke.

13 Kè nní nkpaá wúó n yà mèè benkùm̀è n d̀aùntì miẽke kòò m̀òu yènní tiwetì miẽke ke d̀ò nhoǹtì ke kété kénwetì odakóti kè bè ò ni o borè.

14 Kè bèe ò dèúk̀unne kòò duó ntikpàti kòo baaté, kè titenti tim̀ou, yehèkè yem̀ou, ibotí im̀ou k̀obe mpĩ nho t̃mm̀ù, kòo mbaké sãã, o kpàti í yó mm̀ake kum̀anku.

De kó tid̀ùntì tu mù

15 Kè n k̃mb̀ù̀àti do mediè mm̀í nDanniyɛri kè kuf̃wáá nni nhauté ke yé de kó tid̀ùntì tum̀è tik̃mb̀òdorikpeti nti.

16 Kè n t̃ónnè beǹitibè bèè dè bo be kòò m̀òu kòò beke de kó denennè tu mù, kòò n nàké ti tu mù ke d̀ò:

17 Desĩnnè dènàà dende benkú yekpà̀tìyò nyè yènàà.

18 De kó dif̃nkúò Kuyie nkùù baké k̃nkè nè ketenkè ku k̀obe bo c̀utè tikpàti ké ntì te sãã.

19 Kè n yíe k̀ebeké musĩmm̀ù naamm̀ù benkú mù mùu do í d̀onnè deterè detããti, mùu do duò tik̃mb̀ù̀àti ke m̀ake yem̀átiǹi nnè dis̃wũ̀ kó tiñnkúóti, ke cáá nke k̃ũ̀ mù p̃i ndè ke nau mù càáké ke súó ndè.

20 Kè m̀ m̀unkèe beke de kó musĩmm̀ù mùu do m̀ake yeyiè ntepìtè mù benkú mù nè diyènnì terì dìi do yènní k̀ebò nyeteyè yetããti dì benkú mù, dìi do

məke inuə nnè dinùù ke náá ntipocēmmúnáàntì ke deυ ke pēēté yeyeyè.

²¹ Kè nní nkpaá dè wùò nkè de kó diyènnì kpannè Kuyie nkó benìtìbè kéndó ké bè na.

²² Kòo dakótì ítéńí kékónné Kuyie nkùù baké keĩnkè nè ketenkè ku kəbe. De mǎnnì tùəke dii mǎnnì kòò bè duó ntikpàti.

²³ Kòo n náké ke dò: Musĩmmù naammù benkú dikpààtiyuu naannì ndi, dii cáánnè yeyeyè, de kó dikpààtiyuu dii yóó na yəənyə ké yè maanko ké n yè nàù ke yè yaurí.

²⁴ Kè yeyiè ntepiítè benkú bekpààtibè tepiítè bèè yóó ànné de kó dikpààtiyuu mieke. De kó difǎnkúò kòo tǎu mǎu yènnì ke cáánnè betəbè kéna bekpààtibè bètǎati,

²⁵ kénnáá ntipocēmmúnáàntì, ke sǎá nKuyie nkùù baké keĩnkè nè ketenkè, ke fǐũnko ku kó benìtìbè kéndó kéceete Kuyie nkəbe benfitímè kó dipátiri nè be kó ikuó. Ò bo mməke de kó muwǐrímú ke dò yebie nyètǎati nè dikéè.

²⁶ De kó difǎnkúò kè Kuyie nkó tibeéntì íté, kè bèè deite o wǐrímú kè mùu dèè sǎà.

²⁷ Kè bèè duó nKuyie nkùù baké keĩnkè nè ketenkè ku kəbe tikpàti, kè bè mbaké ke te yekpààtiyə yeməu. Kòo kpàti mbo sǎà, kè titentì kó bekperíbè beməu nyíé nho kpeti ke pĩ nho tǎmmú.

²⁸ N dǎuñtì mǎnku nku memme, mí nDanniyɛri n dè yà dii mǎnnì kè dè n di ké n kpei kè nnì ntoti n yèmmè de ĩnkè.

8

Danniyɛri duómè tidǎuñtì kéyà dipedaà nè dibodaà

¹ Baditasaa kpàtì benni tǎǎnnì, mí nDanniyɛri kè n wɛte kédóu ntidòùntì tetì kémbúú́tí n do dóu ntì meketimè.

² Nte de kó tidòùntì: N duó kè dè ndò m bo Suusi kó diheidiè ndi Edammu tempɛ, nhUdaii kó ntaké,

³ kè nní nwúó nkéyà dipedaà kè di còrmú kukó ntaké ke mǎke yeyiè nyèdèè kè yè òkù mediè. Dii dènte ke yènní kè di deunè diteri.

⁴ Kè n yà de kó dipedaà kǔmmùmè de ìikè bíkè kubakù cǎnku nè kuyóu. Bá kuwanwankù tekù makù í nna ke bo di bàao. Kè di wetínné kù kù báá na ké di bàao, kè di dǎori di dómè kè di wǛrímú déúkú.

⁵ Kè nní nkpaá ke toti n yèmmè kè dibòdaà marii yènní deyìikè bíkè kécokù ke firì kutenkù ke cǎa mediè, bá di naàcèi í káá nketenkè kè di yènni dierì soké di nuò nsaku ke duò tikǒmbù̀ntì.

⁶ Kè dii tuàkení dipedaà n do yà di kè di bo kukó ntaké di borè, kébunnóò nè di wǛrímú mumòu.

⁷ Kè n yà di potémè dipedaà nè kemieke ké ndi puotì ke bóóté bóóté di yìè nyedé ké di bò mbá di í nna ke di bàao, ké ndi fǔrì bá òmòu í nna ke di fiète.

⁸ Kè dibòdaà wǛrímú ndeukú mediè mbá mù í mmǎke mù mǎmè, di wǛrímú tùòke dii mǎnni mu mǎnku kè diyènni dierì bóóté, kè yeteyèe yènní yènáà de kó difǎtìri kénwetí itemmǎnke inàà.

⁹ Kè di sámǎpòrì teri marii yènní ye kó dìmari ìnkè kè di wǛrímú ndéúkú mesàà nkè di weti diyìè yìèni kè nè kubakù cǎnku nè dihei sààri.

¹⁰ Ke múnkèe kpannè ke ìnkè kǎbe ké bè na, kètǒùnè siwǎǎ péu ke si nàu.

¹¹ Kè di kpannè siwǎǎ kóo kpààtì képaà nyiwǔǔ bè do o feu ì yewe yemòu késǎũ nKuyie ncēsààtè.

12 Kè dìi nanè deĩnkè kòbe kèpa mbè do feu ì wũḥ, nè medòrìmè yeime mièke kè de kó diyènni yete timómman̄ti kénno nke d̄ori di d̄o mèè kó dimàà.

13 Kè n keè Kuyie ntōnni mari nàámmè, kékeè diteri mari di bekémè ke tú: Mēbenkùmè a benkemè yóó káá nde? Ōnye m̄rè mièke nke iwũḥ kó mufèu yóó w̄te késòtémè? Oyewe wèè càari ò yó mbo kékáá nde? Dè yó nkááké de kòò yóu ò bo ndòrimè Kuyie nc̄t̄è nè deĩnkè kòbe ci dè?

14 Kè Kuyie ntōnni ketiri d̄o: Deyuo nsikòupísidè nè sikòusitāāti (2300) nè yekūnwerè sikòupísidè nè sikòusitāāti (2300) deè d̄o nkép̄ēté kè Kuyie nc̄t̄è né w̄te kéwenke.

Danniyeri d̄uñti d̄ér̄inti kó mēbenkùmè

15 Mí nDanniyeri kè nní ntoti n yèmmè ke bo banté de kó tid̄uñti tu mù, kè d̄emarèe k̄tení kécóm̄mú n yìkè ke d̄onnè on̄ti.

16 Kè n keè metammè mamè kukó Udaii borè kè mè p̄ĩkù ke tú: Kuyie ntōnni Kabiyeri, náké on̄ti yie n̄ho d̄uñti tu mù.

17 Kè Kabiyerii k̄tení n cómmú dè, kè kufōwáá nni mp̄ĩ nkè n nínkú kēs̄innóo ketenkè, kòò n náké ke d̄o: Danniyeri, on̄ti f̄ó, á nyé ke d̄o nha yà dè tukúnè yem̄rè s̄onye nye,

18 kēs̄oké ke n náánnè kè m̄baa s̄ĩ nketenkè bá n yí yé m̄ berí ndè kòò m̄ p̄ĩ nkéíni kécónné,

19 ke n náké ke d̄o: M̄bo da dáa nKuyie mmieke yó ndòm̄mè, dèè yóó d̄ò yem̄rè s̄onye Kuyie ntāāté yè m̄on̄ni ndi.

20 Dipedaà a yà di nè yeyiè nyèdèè, dè benkú Medii nè Perisi kó yekp̄ààt̄iyo nye.

21 Dibɔdaà benkú Kerɛsi kóo kpààti nwe, diyènni diɛrì diì soké di nuɔ ncuokè di benkú okpààti ketiwè nwe.

22 Diyènni diì bòóté kè yeteyè yènàà yènni di kó difòtìrì dè benkú bekpààtibè bènàà ndi bèè yóó cɔuté oketiwè, be kó muwērímú né í yóó tuɔke o kɔmu.

23 Be kpàti bo tuɔke diì m̀nni ti m̀nku kè benitiyɛibe yei ntuɔke me dúònni, kòo kpààti tefentè yiè nyènni kénno nke cií mbenitibè mediè.

24 O wērímú yó ndéúkúmu, mù né í yó mbonní o borè, ò bo cɔke mediè. Ò d̀̀ri d̀̀ kó dimàà bo nyíé ò bo na kékuɔ benitikperibè, kéwènnénè Kuyie nkɔbe móm̃m̃m̃be.

25 Ò bo nciì mediè nkéna késuó betɔbè, nè o kó tefentè miɛke ò bo kuɔ benitibè bèè do kari ke í yĩ̀kù, ò bo ndó kékpànnè múnke okpààti diɛwè, de m̀nni né ndi bè yóó ò kùɔmè bá òm̀̀ú í ò poté.

26 Nte a yà tìi d̀̀ùnti benkú dè. Timóm̃m̃nti nti, kè tìi tukúnè deyuo nnè yekũnwerè. A tì s̀̀nne ti kó yem̀̀rè kpaá d̀̀tirìmu.

27 De kó dim̀̀nni mí nDanniyɛeri kè dè n yõnte, kè nní mm̃ nke d̀̀ yem̀̀rè mayè. N k̀̀nti t̀̀́nné diì m̀̀nni kè n w̃̀te késɔ́tè n t̃́mmú okpààti borè. Kè dè nkpaá n k̀̀nnè de kó tid̀̀ùnti kpéi mbá m mu nyí tì banté.

9

Danniyɛeri bantémè Kuyie

1-2 Mediibe botí kóo kpààti Dariyuusi Asuyeduusi bire kpàti benni ketirì Babid̀̀nni, mí nDanniyɛeri kè nní nfeí nKuyie mpáte, de m̀̀nni ndi m bantémè Kuyie ndo béi nti nè ku p̃́ããáànti náàntò

Sedemii nùù miεke, tìi tukúnè yεbie nsipìsiyiekè Sedisadεmmu yóó naámmè tidobontì.

³ Kε m bouú dinùù ke dáátí tifðàtòntì, ke cóú n yuu mutápeí, nkéboúté n Yiè nKuyie mbiékè ke bo kù dɔu nke kù bàntè.

⁴ Kε m bántè Kuyie nké kù dáa nti caàrìmè ke dò:

Áú! Kuyie nkuù dεu, ke kpeñni. Fó nwèè taunnè bèè pĩ nha tannò, bá a ɔɔ í nyè mbèè da dó be kpéí.

⁵ Ti da yeténèmu, ti dðð meyei mme, ti cààrèmu, ke yete a kpeti, ke bùtínné a tannò nè a kuó.

⁶ Ti í kènté a pāānāāntì náāmbè bèè do náānnè ti kó bekpààtibè nè ti kó bekótibè nè ti yembè nè ti kó kubotí kumɔu.

⁷ Kuyie nfó nwennimu páíí, tìi cààrè ke dò nkékékùnne timáà. Tìi te ifei Sudaa kɔbe nè Sedisadεmmu kɔbe nè Isidayεeribe bεmɔu bèè tóké nè bèè díetiri, bèè ciété ke bo yehékè tɛyè ti da yeténè mèè kpéí.

⁸ Kuyie ntìi te ifei, tìnti nè ti kó bekpààtibè nè bèè ti baké nè ti yembè ti da yeténè mèè kpéí.

⁹ Áú! Ti Yiè nKuyie nfó nwèè màke mesémmè, ke ti cĩenko bá nè ti me nyetemè a kpeti.

¹⁰ Kε í yie nke tūnne a kuó a ti nàké ì nè a pāānāāntì náāmbè nò miεke.

¹¹ Isidayεeribe bεmɔu yetemu a tié nke da bùtínné ke cààrè. Dεè te kε meyei nha nàké mèè kpéí a kóo tōntì Mɔyiisi páte miεke kè mè ti tùàkení.

¹² A do nàké tì, tìnti nè ti kó bekpààtibè bèè ti ni, tìi dððri meyei mmèè ti tùàkùní Sedisadεmmu me kó kubotí í buoté kupíkù tekù makù.

¹³ A do nàké mèè yei nkpeí a kóo tōntì Mɔyiisi páte miεke, mèè ti tùàkení, ti me nyí yóu meyei nke bo

bónkùnne a miɛke, ti í dake a tããté tì ke bo tì dòò ti kpéí.

¹⁴ Dɛ̀ kpéí nte kàa í yóu a bo ti duɔ̀nnímè de kó meyei. Ti Yiè nKuyie nha dɔ̀rìmè memou siému. Tíi yete a tié.

¹⁵ Ti Yiè nKuyie nha dènne dìi m̀nni a ǹtìbè Esibiti nè muw̄rímú kàa yètìrìi feitému, ke kpaá bo nè yíenní t̄i yete a kpeti. Tíi cààrè.

¹⁶ Kuyie nha sàà ndeumu, báá yóu kàa miɛke do Sedisademu a eì, a kó ditāsààrì. Ti kó meyei nnè ti yembè k̄me, meè te kè beǹtìbè sáá nSedisademu nè a ǹtìbè.

¹⁷ Kuyie nkénté m báamm̄i n da báá nyi a yètìrìi kpéí, wénté a c̄t̄ètè càkemè.

¹⁸ Kuyie nkeè n da báammè, wénté a te dìi eì p̀ntè m̀è botí. Ti í da báá nke ȳ nti m̀nnè á ti tee, ti da báá nha ti kuò mmè kpéí nke mesémmè.

¹⁹ Kuyie nkénté ti báamm̄i ke tí c̄t̄é, keè ti ȳ mm̀u ke tí teennè, báá ɔ̀te nè a kó diyètìrìi a k̀be yu dì de kó diheì miɛke di kpéí.

Kuyie ndáa ntì Danniyɛri yebie nsip̄siyiekè kpéí

²⁰ Kè nní nkpaá báá nKuyie nke kù dáanko n yei nnè n k̀be Isidayɛribe k̄me ke nkù bàá nku tāsààrì kpéí.

²¹ N kpaá ke me nnáá nkè Kuyie ntōnni Kabiyɛri n do yà dì n d̄uñtì teti miɛke kè dìi k̀tení m borè ke einte mecã nke s̄ ndè berínè kuyuoku bè feu dìi m̀nni iwũ̄ Kuyie.

²² Kè dì n duó nyitié nke dò: Danniyɛri n k̀tení ke bo da yíe mec̄i mmè.

²³ A bàñtè dìi m̀nni ndi Kuyie nkù n duɔ̀nnímè tináànti a kpéí, kè n k̀tení ke bo tì nda náké. Kuyie

nda dómu, yetoo kékeè de kó tináaàntì, kébanté a dɔuàntì tu mù.

²⁴ Bè benné dimònnì ndi dii tu yebie nsipísìyiekè kuce mèyiekè, de kó yemòrè bo a nìtìbè nè dihei sààrì kpéí nke, kè dè bo yie nkè be tookperí deè, kè bèe yóu meyei mmudòrìmù, kè Kuyie mbè cǐé mbe yei, kè be dòrìmèe séité kénsíe sǎǎ. A yà dè tidòuàntì mieke nè Kuyie nnàké tì kè tìi dɔò. Kè bèe wète kéwénkùnne Kuyie ncǐétè.

²⁵ Nte a dò nkébanté tì ke tì yǐété: Kébennénè bè béi ndii yiè di bo wètemè Sedisademmu kóò maá ke yàa tuàkenè okpààtì bè tǎáté wè, dè mǎke yebie nsipísìyiekè kuce mèyiekè ndi. De kó difònkúò yebie nsipísìkuò nè yèdéè kuce mèyiekè ye mieke dihei nè di kó sicèkperí dè bo maá. De kó yemòrè dè yó nyóùmu mediè.

²⁶ De kó yebie nsipísìkuò nè yèdéè kuce mèyiekè kó difònkúò kè bèe kuò Kuyie ntǎáté wè, bá òmòù í nhò pàte. De kó difònkúò kòo kpààtì tòu mǎu kàtení nè behǎǎpòmbè, kèpònte dihei nè Kuyie ncǐétè ké nyóó dentenè kè Kuyie nhò poté. Ò né yó ncaàritemu menie nhǎǎ ta kukó nkénhǎmmè ke yàa kúnè, ke yé bè tì tǎátémè weè kpéí nke.

²⁷ Yebie nyèyiekè yèè kraá ye mieke ò bo dɔònè benìtìbè péu metaummè. Yebie nyètǎāti nè dikéè kó difònkúò kòo bè pàa mbè bo nfeumè Kuyie nyiwũs ke kù pǎǎ nyepǎrè. De kóo caàrìwè bo ndòòrì isàke kperè kè dèe tonté. Ò yó mmè dòòrimu kè bè tǎáté tì o kpéí nkè tìi ò tùàkení.

*Danniyɛri dɔú ntidɔ̀untì kɛ̀yà onìtì wèè dàátí
tiyàapéítì*

¹ Siduusi Perisi kóo kpààtì kpàtì benni tǎǎnnì miεke, kè Kuyie mbéinnè Danniyɛri bè yu wè ke tú Betisasaa nè tidɔ̀untì miεke, kóò benke tìi dò nkétuakení tìi tukúnè meháárìmè diemè. Kè Danniyɛri ntoti o yèmmè ke bo ti banté kè Kuyie ntì nhò benke.

² Kòo dɔ̀: Mí nDanniyɛri dè do ś n kari mukũũ mmu ke bo seménni tǎǎnwè.

³ Bá n yí yo mmudii sààmù, m me nyí cáá nyimaa, m me nyí yè mmenaà, bá n yí panti kè de kóo seménnibè yàa pèḗtè.

⁴ Otǎnkù ketiwè kó yewe nsipísidé nè dinaanni yiè ke ś m bo kukó ndiekù Tikidi také.

⁵ Kè nní nwúó nkéyà onìtì mɔ̀ kòò dàátí diyaàbòrì péírì, ke bou fesoonaakǎnfè o ka.

⁶ Kòo kǎntì dǎnnè ditásààrì, kòo ìkè mièti ke dò nfetaafè ɔ̀ míitémè, kòo nuɔ̀ ndò mbè ɔ̀ mmímè tósì, o baà nnè o tààke kè dè mièti ke dǎnnè disoowũ̀ bè anté di. Kòò béi ndè ndǎnnè ditǎnni dii nàá.

⁷ Mí nDanniyɛri míi mǎà do yà de kó mebenkùmè, benitibè bèè m bonè bè í nyà mùmamù, nè memme kè kufōwaá mbè pǐ nkè bèè coké késori.

⁸ Kè nní nkpaá m mǎà ke wúó nde kó mebenkùmè diemè kè n wērímúu deè kè n yìkèe ceete bá n ténke í mǎke muwērímú.

⁹ Kè n keè weè nìtì tammè, bá n ténke í n yé m berí ndè, kè n doroo ketenkè, kécímmɔ̀.

¹⁰ Kè tenɔ̀utè matè n kááké, ké n yínní kè nní nnínkú ke ìkú n nou ketenkè kè nkǎntì au.

11 Kè de kóo nìtì n náké ke dò: Danniyeri Kuyie nda dómú, yetoo kébanté tináàntì kù da náá ntì tu mù. Íté kécómmú! Bè n tǝnní a borè nde. Ò búi memme kè n yíte kécómmú kè n kǝntì nkpaá au.

12 Kòò yíé ke dò: Danniyeri a bá nyǝkù! Nè a kékùnnè dìi yìè amáà Kuyie nyìkè ke wanti ke dó kébanté dèè dǝdri, nè de yìè ndi kù kèèmè a báammu ke duó nkè n yìténí ke kǝriní ke bo tì nda náké.

13 Wèè bàa Perisi kǝbe kó dikpààtiyuu kòò m pèíté kè n dè dǝd yewe sipísidè nè dìmáà, kè Misedi Kuyie ntǝrè kperè kó dimarì kǝtení ke n teennè, nh ǝte Perisi kó bekpààtibè borè nde.

14 Ke tǝdkení di mmǝnni ke bo da náké tìi yóó tuǝkení a nìtibè yewe yèè kèríní ye mièke. Nte mebenkùmè mèè benkú de kó yemàrè.

15 Ò n nàánnè dìi mǝnni de kó tináàntì kè n sǝi nketenkè nke ke dò nyúóó bá n yí tǝnnìnko tìmatì.

16 Kè tenitinǝtè matèe kááké m biè nkè n na kèwète kéaate n nùù kébéi nkénáké de yìè nke dò: N Yiè n yà mèè benkùmè mèè do n kǝmbùdì ke n wǝrímú dèè.

17 M bo yǝme mí nhonìtì yìè nwèè í tǝdke dèmarè kénákénè n yìè m me n yí kpaá mǝke muwǝrímú yoo muwemmu?

18 Kè de yìè nyíé ké n kááké kèwète ké n duó mmuwǝrímú.

19 Ò dèè memme ké n náké ke dò: Kuyie nda dómú. A bá nyǝkù, kàa kǝmbùdì duò, cátinne a kǝntì kèwète kèpété muwǝrímú. Ò n nàánnè dìi mǝnni memme kè n wǝrímú wǝtení m borè, kè nh ò nàké ke dò: N yìè nha bo na ké m béinnè di mmǝnni ke yé a n duómè muwǝrímú.

20-21 Kòò yíé ké m beke ke d̀̀: A yé n k̀̀tení mùù kpéí nha boràà? N k̀̀tení ke bo da náké t̀̀ì wàri t̀̀inti tímóm̄m̄onti pátíri miéke. N né kpaá d̀̀ò nkékp̄annèmu wèè bàa P̄erisi kó dikpà̀̀t̀̀iyuu, m bo nyóó tuəkoo wèè bàa K̄er̄esi kòò t̀̀ù̀̀k̄en̄́mu òm̄ou m̄e nyí bo wèè bo n teennè kè dè í tú Mis̄edi Kuyie ntõnni diì bàa Isidaȳeribe.

11

¹ N do ò teennèmu M̄edii botí kou Dariyuusi kpà̀ti benni ketirì miéke.

² Né nte n t̄anì t̀̀ì n̄aã̀̀t̀̀ì móm̄m̄onti ke bo da náké.

Kubakù c̄anku kó bekpà̀̀t̀̀ibè nè kubakù yóú k̄abe kó dikp̄anni

Bekpà̀̀t̀̀ibè bèt̄ã̀̀t̀̀ì beè yóó c̄auté bet̄abè P̄erisi kó tikpà̀ti miéke kòò naanwè mbè t̄ũnní weè kó tikpà̀ti yó ndeu k̄ep̄ẽt̄é bet̄abè beketibè. O kpà̀ti bo deuke diì m̄onni m̄ediè nkòò báátí ke bo kp̄annè K̄edesibe kó dikpà̀̀t̀̀iyuu.

³ Kòò kpà̀̀t̀̀ì dik̄õ̀̀mb̀̀ù̀̀d̄̀̀ yìè mm̄ou ãnné k̄embaké benit̄ibè b̄em̄ou ke d̄orì ò d̄òm̄è.

⁴ Kòò fiíkú diì m̄onni weti weti ke dèè o kpà̀̀t̀̀iyuu bo p̄ante k̄étoté it̄emm̄anke ìnàà miéke. O yaðbí ìi m̄e nyí yóó c̄auté tikpà̀ti, bet̄abè beè yóó totí de kó tikpà̀ti, be w̄erímú né báá tuəke o k̄õmu d̄ommè.

⁵ Okpà̀̀t̀̀ì wèè yó mbaké diyìè yìèní kè kubakù c̄anku kó dikpà̀̀t̀̀iyuu ò yó nkpeñ̄̀n̄́mu, kòò kóò ãã̀p̄on̄̀ti m̄ou né kpenke kóò p̄ẽt̄é kòò kpà̀̀t̀̀ì p̄ẽt̄é o k̄peti do k̄ááké dè.

⁶ Ȳebie mm̄ayè kó dif̄õ̀̀nk̀̀ù̀̀ò bè bo ãnné metaummè, kè kubakù c̄anku kou kóò sapàà n̄yenke kubakù yóú kou. De kóò nitipòkù m̄e

nyí yó nkpaá nè o wērímú, be kó metaummè í yóó mǎnte, ò bo kú wenwe nè o dǎu nè o birɛ nè o kǎbe.

⁷ Kòo cǐètè kou mǎu cǎuté tikpàti, kékǎtení kǎpǐ nkubakù yóú kóo kpààti o cǐètè miɛke, kékpannè o kó behǎǎpǎmbè ké bè na,

⁸ kǎhɛí be tenkanì kékonnè Esibiti nè tikǎuténɛntì timǎu, mɛsǎo nkpeti nè timátì kpeti bè pǐnnè tì ikuó tǎmmú. Dè bo yǐ yɛbie mmayè pǎu bá dikpànnì í bo.

⁹ Kè kubakù yóú kóo kpààti do kucǎnku kou mudoò kǎyǐɛke kǎwɛte kékò nho kó kutempɛ.

¹⁰ Kè kubakù yóú kou kó ibíi báátì dikpànnì ke tíi nkunitisũkù mɛsǎà nkè be kóò mǎuu báátì nè behǎǎpǎmbè kǎsénté kutemmǎnku, mɛniɛ nhǎǎ ta mǎè botí kukó nkǎpíɛ. Kòo wɛte kékò nho cǐe ke báátì kǎpí o dootitǎbè kó dihɛi kperì.

¹¹ Kè kubakù cǎnku kouu íténnì nè kemɛke kǎbaao kubakù yóú kou. Kòo waá nyɛtǐrè yɛtǐrè pǎu, kòo dootitǎbè mɛ nhò na.

¹² Tɛfɛntè bo pǐ nkubakù yóú kóo kpààti nè muwērímú ò mǎke mù kpéi mbá nè ò yóó mɛ nkuǎmè behǎǎpǎmbè pǎu ò í yóó bè na.

¹³ Kubakù cǎnku kóo kpààti bo yíé kǎwaá nyɛtǐrè kè yèɛ pǎɛtè yɛketiyè do mamè. Yɛbie mayè kó difǎnkúò ò bo wɛtení nè behǎǎpǎmbè pǎu nè tikpàrɛntì kpetì.

¹⁴ Dɛ kó dimǎnnì benitìbè pǎu bo báátì ke bo kpannè kubakù yóú kóo kpààti, bá fǐ nDanniyɛri a kó benitìbè mǎmmǎmbɛ itookperì yɛmbè bo íté ké nhò kpànnè kè dè bo yie nkè dǎɛ dǎò tìi nǎké tidǎuntì mati miɛke, bè mɛ mbáá ò na.

¹⁵ Kubakù yóú kóo kpààti bo kǎtení kǎcǎɛte dihɛi kperì marì ké dì pǎnte, bá kubakù cǎnku kóo kpààti

báá na kóò bàao, bá ò ãǎpòmbè me nkpeñnìmè.

16 Ò yó ndòori ò dós mēmme ðemare báá ò còhné, ò yóò kari dihei sààri miēke nke ðii wenni ke pēētē yeeyè, kēmpànti ðemou ke súós ntidobonti máà ò pēētē ðè.

17 De kó difōnkúò ò bo íté kécómú nè o kpààtiyuu ðimou kó muwērímú ò bo ndòori kè ðè ðò nhò dós mesàà nkéduó nnè kubakù cānku kóo kpààti kè bèe tau nkòo ò duós nho kóo sapàà nkòo puoke kè ðè bo yie kòo ò nìnte kékúo. Ò me mbáá na nè ðe kó mecii nkédàð ðemare bá sām̀pó.

18 De kó difōnkúò ò bo cuó ndàméèri bíékè kó yehekè kétieke itempē mpéu, kòo kpààti m̀ou wèe tu opòð kòo p̀ante o fentè kòo yà te kó mucóntimu.

19 De m̀nni kēwēēte o kó yehekè kperè bíékè, kēyīēke kédò kékú kè ðe ðe.

20 Wèe bo sòtè o f̀tìri ò bo t̄o nhoniti kòo túótè ðe kó dikpààtiyuu kó tecēsàatè kó tinenti. Dim̀nni sām̀pó miēke bè bo ò p̀ante, bè me nyí yóò ò p̀ante kè ðè nfeí yoo ðè ntú nè dikpànni mari miēke.

21 Wèe bo ò còutè ò yó ntú osínténiti nwe, bè do í wúónnè wè tikpàti. Kòo tanni benitibè bo ðii m̀nni meom̀pùmè miēke kécòutè tikpàti nè mecii.

22 Bá òm̀ou báá ò na, wèe yóò bè p̀ante bemou kékúonè Kuyie ntaunnè bè kumáà be kóo kpààti.

23 Ò bo díinnè metaummè bè ðò ðè, ké bè sòuté, o wērímú ðake bo ndeukú bá nè o nitibè í me nsūmè.

24 Kòo kate yehekè yèè k̀ari kè ðè yè naati ye kó itempē nke bo ðò ò cicebè nè o yààribè í dàátí ke ðò ðè, kēhéi dihei kó tikpàti k̀etotí o k̀abe k̀ebennè ò bo p̀antemè sic̀kperí, ðende kó ðimàà né í yó nhā ke bo.

25 Ò bo banté diì m̀̀nnì ò kpeń̀nìmè weti weti kẹ́báátí nẹ̀ behǎǎp̀òmbè ke bo pi kubakù c̀̀nku kóo kpà̀tì, kẹ̀ wenwe múńke mbaatiní nẹ̀ behǎǎp̀òmbè bèè kpeń̀nì mediè mmóm̄mm̄me, bè me mbáá na ke yé ò yóó kpannèmè mecii mme.

26 Nẹ̀ memme o kọbe bo ò fité kẹ̀ bèe na o ǎǎp̀òmbè kékuo kusũkù.

27 De kó bekpà̀tìbè bedé bo wěnné kékari kẹ́di, ke ndè kàrinè kemieke ke náá mbetòbè siyáàbìsì, bè í yóó dè màá kénáké tìmatì kẹ̀ tii p̄ mmutóm̄m̄, ke yé dim̀̀nnì diì tu kum̀̀nku di mu nyí t̀̀̀̀kemè.

28 De kó dif̀̀nkúò kẹ̀ kubakù yóu kóo kpà̀tì wěte kénkũnti o cie nẹ̀ tikpà̀tì dieti kòo mieke péi Kuyie ntaunnè bè kumáà, kòo bè kpannè kẹ̀p̄̀éte kékò nho cie.

29 Kẹ̀ dè mboní kẹ̀ kubakù yóu kóo kpà̀tì wěte kékote kubakù c̀̀nku kou borè, dè me nténke báá d̀̀̀̀ dè do dóm̄mè meketimè m̀̀nnì.

30 Diyiè yièni kẹ̀ bíékè kọbe yóo tuokenímu nẹ̀ bàtòòbè kóò bàao. Kòo k̀̀ntii yárike kòo bútínné kòo mieke do Kuyie ntaunnè bè kumáà be ìnkè, kòo dakenè bèè yete de kó metaummè.

31 Kòo kó behǎǎp̀òmbèe b́́te Kuyie ncēsààtè borè ké tẹ̀ s̄nkũnne, kẹ́baa bè bo nfeumè Kuyie nyiwũḡ, kẹ́daá ndiwũḡt̀̀nnì ìnkè isoke kperere dèè tu meyei ndiemè.

32 Nẹ̀ de kóo kpà̀tì kó mesòummè mieke ò bo b̀̀ mbèè do í fííku Kuyie nkó kuce mieke. Bèè do fííku kẹ̀ bèe yete kénkpáá fííku.

33 Be mieke bèè cii bè bo tuo mbetòbè mecii nyem̀̀rè mayè mieke, bè bo nkòu be kó bèmabè kécóunko betòbè, ke fekù betòbè kperere ke bè kpeti.

34 Δε κό μεφέϋτίμè mieke bè í yóó pété meteèmmè péu bèè bo nkòrìní bè yó nkòrìnèní meyèmmè mèdémè mme.

35 Δε mieke mecii nyembè péu bo kú, kè be kũũ nwénkũnne Kuyie nkòbe ké bè bàτε, ké bè ðúté kè kumàнку né na kétuòkení, ke yé bè dóummèmu de kó diyìè.

36 Δε kóo kpààti bo ndòari ò dómè kòo fentè ndeu mediè. Ò yèmmè bo ndo nhò deυ ke pēēté yebòkè yemou nè tefentè kénsáá nKuyie nkùù baké desonne demou. Ò yó nnəmmu demou, kè Kuyie nkùù baké demou kè ku mieke yàa donè o ìnkè, kè kùu dòò kù tãáté tì o kpéí.

37 Δε kóo kpààti í yó ndake o yembè do tũ nyèè bòkè kpéí nhò í yó ndé dibòò mari, bá nè benitipòbè dó dì ke pēēté yeteyè, o yèmmè yó ndo nweè pēēté demou.

38 Ò bo yóu deυdeυ kó dimàà kéndóu ndibòò kperi mari o yembè do í yé dì, ké ndì pã mmesəo nnè timátì péitì nè yetásààyè nè tinentì sààtì péu.

39 Ò bo ndó kèponte yehèkè péu nè de kó dibòò cànnì kó muwèrímú kédéúkũnne bèè kó dimàà bo yie nde kó dibòò ké bè totí ketenkè kè dè ntú be kó tìcuuti.

40 Dimònnì sanni kó dimònnì kubakù càнку kóo kpààti nè kubakù you kou kè dèe wēte kémáá, kè kubakù you kou ò donè sinaasēí nè si deèbè, nè bàtóòbè péu nè o kó behāāpòmbè, kè bèe ta yehèkè péu kékété itemmànke meniè nhòò ta mèè botí kukó nképié nképité,

41 kédò dihei sààrì dìi pēēté yesonye, kè benitibè péuu duó ketenkè, kè Edomiibe bie nè Moabiibe nè

Amɔniibe kó bekperíbè kè bèe na kòò yenténè.

⁴² O kràtì bo tuɔkenè yehèkè tɛyè, bá Esibiti kɔbe móm̄m̄m̄m̄be báá na kòò yenténè.

⁴³ Ò bo túóté Esibiti kó tikpàtì, mesɔo nnè timátì pèitì, nè tinentì sààtì tètì péu. Dibii kɔbe nè Etiopii kɔbe kè bèe ò b̀úté.

⁴⁴ Ò né bo keè dii m̀nni diyè ỳenì kè, kubakù yóu kɔbe kpéí, kòo k̀m̀b̀ù̀t̀ti do. Ò yóó íténèní kemieke nke, bè bo kuɔ kunitisũkù mesàà.

⁴⁵ Ò bo cónné be touti dàméèrì nè dihèi sààrì kó ditàrì de cuokè, deñde ò yóó kùmè, bá òm̀òu báá na kòò teennè.

12

Yem̀̀r̀̀e sonye kó tináàntì

¹ Kè Kuyie nt̀nni ỳé kè n náké ke d̀: De m̀nni Kuyie t̀r̀e kóo kòtì Misɛedi wèè bàa Kuyie nkɔbe ò bo katení, de kó dim̀nni yó ntú meyeñcaàr̀m̀e kperi ndi. De kó meyeñcaàr̀m̀e botí mu nyí ànné nè tí bomè kétuɔkenèní ỳé. De m̀nni a kɔbe bèè yètè ẁari mufòmmu pátiri mieke beè yóo cooté.

² Becírìbè bèè bo kudɔnkù, kusũkù bo ente de ỳè, kè bèmabèe ta mufòmmu mùù bo s̀á, kè betɔbèe ta ifei mieke, meháár̀m̀e s̀á.

³ Kè meciì nyembè mmieti keñkè tiweti k̀m̀e. Bèè teennè betɔbè kè bè na ke d̀ari Kuyie ndómè kè bè mmieti siwáà d̀ommè s̀á.

⁴ F́ nDanniyɛri á nsori de kó tináàntì, a báá denne di mpátiri t̀ t̀ kè kum̀nku mu nyí t̀̀ke. Kè de m̀nni t̀̀ke memme benit̀bè péu yóo di kààmmu kè dii bè ỳé meciì.

⁵ Mí nDanniyɛeri kè nní nwúó nde kó mebenkùmè kɛyà benitìbè tɔbè bèdébè kè bè còmúmú kukó nyákè yedé yìè ndìmarì otòù diterì.

⁶ Kè be kóò mǎ̀u beke wèè dàátí tiyaàpéítì ke cómúmú menie nyĩnkè ke dǎ: De kó mebenkùcàmmè yóó deè òmmònnì?

⁷ Kòo youte o nòutè kèĩnkè kè n keè ò béimmè ke dǎ: Kuyie mbomu kè m béi ke yu ku yètìrì, de kó meborime yó mmòke yebie nyètǎ̀tì ndi nè dikèè. Mè yóó deè Kuyie nkòbe kó muwèrímú bo deè dìi mònnì ndi páíí.

⁸ Mí nDanniyɛeri kè n keè de kó tináàntì, m me nyí mbanté, kè deè nte kè m beke ke dǎ: N Yiè ndende kó dimàà yóó deè òmmònnì?

⁹ Kòo n ténne ke dǎ: Danniyɛeri a bá nyĩ̀kù, de kó tináàntì dò nkénsòrimu kè kumà̀nku yàa tuòkenní.

¹⁰ Mèbennímè bo wénkùnne benitìbè péu, kè bèe wenke késaatè. Beyibe bèè í dò nkéna kékeè kè bè nsòké ke dǎ̀ri meyi. Bèè ciì kè bembèe banté dèè dǎ̀̀ri.

¹¹ Kè túóténè bè yóó yóu dìi yìè bè bo nfeumè iwũ̀ Kuyie nnè bè yóó dǎ̀u ndìi yìè isòke kperè dèè tu meyi ndiemè diwũ̀tònnì ìnkè dè yó mmòke yewe tekòupítè nè sikòusidè nè sipísìwei ndi (1290).

¹² Dè nnaati bèè bo mbaa kétuòke yebie ntekòupítè nè sikòusitǎ̀tì nè sipísitǎ̀tì nè yènùmmù (1335).

¹³ F́ nDanniyɛeri, f́ nní ntěĩ kétuòke kumà̀nku, de mònnì ndi a yóó tamè meom̀pùmè mièke, kutenkù deemù mònnì kéíté kécòuté a cuuti.

Bibiri Kuyie Nnààntì Pátírì
The Holy Bible in the Ditammari language of Benin

copyright © 2001 SIM International

Language: Ditammari

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-05-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

5e2d0f12-f1d8-567b-bf98-cf1de4599d16